

แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

APPROACH TO THE USE OF LEARNING RESOURCES OF SMALL SCHOOLS IN THATAKO DISTRICT UNDER THE OFFICE OF ELEMENTARY AREA 3

จําริญ ตลอดภพ¹, อาจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้และนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีวิธีการดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้และนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ มัชฌิมเลขคณิต (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) 2) เสนอแนวทางการมีส่วนร่วม โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้และนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อวิเคราะห์สภาพการมีการดำเนินการใช้ในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้มากที่สุดคือด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีการดำเนินการใช้น้อยสุดคือด้านสถานที่สำคัญ

2. แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้และนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ด้านบุคคล มีแนวทางดังนี้ ควรมีประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล กำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินและจัดทำรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคลที่เหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีแนวทางดังนี้ ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดวิธี/รูปแบบการประเมินที่เหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ควรมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้

มีการจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ด้านสถานที่สำคัญ มีแนวทางดังนี้ ควรมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ
ของปัญหา มีการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญจากรายงานการใช้
เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการนำผล การวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้าน
สถานที่สำคัญ และการจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้
แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญ

ด้านศิลปวัฒนธรรม มีแนวทางดังนี้ ควรมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ
ของปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม มีการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้จากรายงาน
การใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมควรมีการประชุมเพื่อกำหนด
รูปแบบ วิธีการจัดทำรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไข
การดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และ
เทคโนโลยี

ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีแนวทางดังนี้ ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการ
ปฏิบัติงานและสำรวจความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ควรมีการตั้ง
คณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้แหล่งเรียนรู้จากรายงานการใช้ และมีการประชุมเพื่อนำผลการวิเคราะห์
มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูล
สารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี

คำสำคัญ : การใช้แหล่งเรียนรู้

Abstract

This research The purpose is to study and propose the use of resources and approaches to the
use of resources of the small schools. In Tha Tako Under the Office of Elementary Sawan District 3 has
a way of conducting research with two steps: 1) study the use of resources and approaches to the use of
resources of the small schools. In Tha Tako Under the Office of Elementary Sawan District 3 totaled 113
was used in this study was a 5-level scale questionnaire with the reliability of 0.98 was used for data
analysis. The arithmetic mean (μ) and the standard deviation (σ), 2) to propose participation. The content
analysis, focus group meetings.

The results showed that

1. The use of learning resources and propose guidelines for using the resources of the small
schools. In Tha Tako Under the Office of Elementary Sawan District 3 were at the high level. However,
when the analysis is carried out using the income found in the implementation of the most media sources.
Materials, equipment and technology at a high level. And the implementation of the minimum is the
major attraction.

2. Guidelines for the use of resources and approaches to the use of resources of the small schools. In Tha Tako Under the Office of Elementary Sawan District 3.

The party is committed Should have a meeting to analyze and prioritize the problem of learning resources and personal maturity model to evaluate and report on the use of resources. Learn the right person and meet the objectives set out the supervision, monitoring the implementation of the sources. And reporting to improve operations to contain information on the use of learning resources and people.

Natural Resources The guidelines are as follows: Should have a meeting to determine how / form of assessment is appropriate and meets the objectives set out the supervision, monitoring the implementation of the learning resources and natural resources. Should be analyzed and prioritized the issue of resources. Has prepared a revision operation to contain information on the use of learning resources and natural resources.

Top attractions The guidelines are as follows: Should have a meeting to analyze and prioritize the issues. The committee analyzed the results of the learning resources and attractions of the report. To jointly comment on the results. Analysis to improve the use of learning resources and attractions. And the preparation of reports to improve operations to contain information relevant to learning resources and attractions.

Culture The guidelines are as follows: Should have a meeting to analyze and prioritize the problem of learning the culture. The Standing Committee on the results of the analysis of the report. To improve the implementation of a learning culture should be held to determine the format. How to prepare a report on the use of a learning culture. And reporting to improve operations to contain information of a learning culture media. Material and Technology

The materials, equipment and technology The guidelines are as follows: There should be a meeting to set guidelines and explore demand for learning resources and materials. Equipment and Technology There should be a committee to analyze the results of the use of resources. And a meeting to present results of analysis to improve the use of resources. To report a corrective operation. For the information of learning resources and materials. Material and Technology

Keyword: The use of learning resources

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาโดยระบุไว้ในมาตรา 7 และมาตรา 25 พอสรุปได้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษา

ผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล รู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง ตลอดจนส่งเสริมการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 13 – 16)

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเน้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการเตรียมเข้าสู่โลกอนาคต เช่น การเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย เป็นต้น อีกทั้งต้องให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายควบคู่กันเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาควรให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการนำสื่อไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างหลากหลายและเพียงพอ โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน (กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 6)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้และแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 3
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 3

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาสภาพการใช้และแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 3 ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล 2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ 3) ด้านสถานที่ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรม 5) ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี โดยผู้วิจัยจะนำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการดำเนินงาน ในการศึกษาวิจัย

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 3 จำนวน 24 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 113 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก
2. แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 151) ได้จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากสภาพจริง อาทิ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษชาติ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ

2. แหล่งการเรียนรู้ที่จัดหรือสร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว

2.1 แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สวนวิทยาศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สนามกีฬา

2.2 แหล่งการเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ สถาบันค้นคว้าวิจัย สถานประกอบการ แหล่งวิทยากร แหล่งบริการ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ห้องสมุดประชาชน เรือห้องสมุด รถห้องสมุดเคลื่อนที่ ศูนย์กีฬา ศูนย์การค้า เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3. แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาทางภาษา เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่าง ๆ ฯลฯ ศิลปินแห่งชาติ บุคคลตัวอย่างทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม

สุวัฒน์ ธรรมสุนทร (2555) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นงานที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่แล้ว ภาพความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนก็คือ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีหลายช่องทาง เพียงแต่การดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ยังเป็นไปโดยไม่เป็นระบบ และกระบวนการที่ชัดเจน แหล่งเรียนรู้บางแห่งจึงไม่ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติก็ถูกละเลย ไม่ได้เข้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำการดำเนินการ สู่ความสำเร็จโดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งอาจบริหารจัดการได้ดังนี้

1. ขึ้นวางแผน (Plan)
2. ขึ้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (DO) สถานศึกษาอาจมีแนวทางการสร้าง พัฒนา ใช้แหล่งเรียนรู้ได้ดังนี้

3. ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (CHECK) สถานศึกษากำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ มีการประเมินทบทวนปรับปรุง กระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนาและใช้ แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการของสถานศึกษาในพื้นที่สถานศึกษากำหนดไว้ ตามบริบทของสถานศึกษาเอง มีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการ การสร้าง การพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน

4. ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้(ACTION)การสรุปรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทองอยู่ เตียงสกุล (2550) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2

เอกพงษ์ อวดมูล (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปริญญา ไตรพรหม (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

อดิพันธ์ อมาตยคง (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร

เทวิน ธรรมลังกา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและนำเสนอแนวการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ขั้นตอนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินการใช้แหล่ง 2) เสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน โดยใช้การจัดประชุมสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกเป็นรายชื่อ รายด้านและโดยภาพรวม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคคล ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสถานที่สำคัญ ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี

ผลการวิจัย

1. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อวิเคราะห์สภาพการมีส่วนร่วมรายด้าน ได้ผลดังนี้

1.1 ด้านบุคคล ในภาพรวมการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีสภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย คือ การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล การดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล ระหว่าง และหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ การสรุปผลการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล ตามลำดับ

1.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ในภาพรวมการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีสภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย คือ การสรุปผลการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ระหว่าง และหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

1.3 ด้านสถานที่สำคัญ ในภาพรวมการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีสภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย คือ การนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญ การสรุปผลการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญ การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

1.4 ด้านศิลปวัฒนธรรมในภาพรวมการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีสภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ดีที่สุด 3 อันดับสุดท้าย คือ การนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การสรุปผลการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

1.5 ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในภาพรวมการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีสภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ดีที่สุด 3 อันดับสุดท้าย คือ การวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ในท้องถิ่น การสรุปผลการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี การนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ตามลำดับ

2. แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2.1 ด้านบุคคล ได้แก่ ควรมีประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล กำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินและจัดทำรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคลที่เหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล

2.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดวิธี/รูปแบบการประเมินที่เหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ควรมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

2.3 ด้านสถานที่สำคัญ ได้แก่ ควรมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา มีการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญจากรายงานการใช้เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญ และการจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญ

2.4 ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ควรมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม มีการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้จากรายงานการใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมควรมีการประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบ วิธีการจัดทำรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม

2.5 ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ได้แก่ ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและสำรวจความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ควรมีการตั้ง

คณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้แหล่งเรียนรู้จากรายงานการใช้ และมีการประชุมเพื่อนำผลการวิเคราะห์ มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูล สารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาศาภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านบุคคล พบว่า สภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านบุคคล โดยรวมมีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินการ ใช้แหล่งเรียนรู้ 3 อันดับสุดท้ายคือ การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล การดำเนินการตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล ระหว่าง และหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ การสรุปผลการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรภรณ์ มานิตย์ (2550) พบว่า มีการรับฟังข้อคิดเห็นของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูมีการแสดงความคิดเห็น ต่อการดำเนินงาน ส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศติดตามผล รายงานผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำเสนอผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ การนิเทศติดตามผล ไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร

2. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า สภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านทรัพยากรธรรมชาติ โดยรวมมีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3 อันดับสุดท้ายคือ การสรุปผลการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน การใช้แหล่งเรียนรู้ด้าน การดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ระหว่าง และหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น การกำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรภรณ์ มานิตย์ (2550) พบว่า มีการใช้แหล่งเรียนรู้ ประเภทธรรมชาติ ให้ความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้กับนักเรียน ได้รับการสนับสนุนจากครูให้ใช้แหล่งเรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนที่ ไม่ได้ปฏิบัติ คือ สำรวจความต้องการของชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้

3. ด้านสถานที่สำคัญ พบว่า สภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านสถานที่สำคัญ โดยรวมมีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3 อันดับสุดท้ายคือ การนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการ ใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญ การสรุปผลการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านสถานที่สำคัญ การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจวรรณ ระตา (2550) พบว่า มีการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียน นอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ และมีบูรณาการให้เข้ากับทุก ๆ

วิชา มีการจัดทำโครงการเพื่อนำนักเรียนไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ เนื่องจากการไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้จากสถานที่จริง ได้สัมผัสและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า สภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านศิลปวัฒนธรรม โดยรวมมีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3 อันดับสุดท้ายคือ การนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การสรุปผลการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรภรณ์ มานิตย์ (2550) พบว่า มีการรับฟังข้อคิดเห็นของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูมีการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา ติดตามผล รายงานผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำเสนอผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ กรณีศึกษาติดตามผลไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร

5. ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี พบว่า สภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี โดยรวมการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ 3 อันดับสุดท้าย คือ การวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี การสรุปผลการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี การนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจวรรณ ระดา (2550) พบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน บุคลากร สถานที่ และกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนทุกคนได้ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และจุดประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการเรียนการสอน การนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีแนวทางการนำเสนอดังนี้

ด้านบุคคล มีแนวทางดังนี้ ควรมีประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล กำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินและจัดทำรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคลที่เหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการนิเทศกำกับ ติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถพล เชาว์ประยูร (2549) พบว่า การประเมินผลควรใช้รูปแบบที่หลากหลาย ในการประเมินและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ส่วนในการแก้ไขข้อบกพร่อง ควรควรนำปัญหาที่พบในการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละครั้งมาปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้ และการจัดทำแผนในครั้งต่อไป รวมทั้งข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับ ภัทรภรณ์ มานิตย์ (2550) พบว่า มีการรับฟังข้อคิดเห็นของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูมีการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลจาก

การนิเทศ ติดตามผล รายงานผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำเสนอผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีแนวทางดังนี้ ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดวิธี/รูปแบบการประเมินที่เหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ควรมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถพล เชาว์ประยูร (2549) พบว่า การประเมินผลควรรู้รูปแบบที่หลากหลายในการประเมินและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ส่วนในการแก้ไขข้อบกพร่อง ควรควรนำปัญหาที่พบในการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละครั้งมาปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้ และการจัดทำแผนในครั้งต่อไป รวมทั้งข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับ ภักธรณ์ มานิตย์ (2550) พบว่า มีการรับฟังข้อคิดเห็นของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูมีการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศ ติดตามผล รายงานผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำเสนอผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านสถานที่สำคัญ มีแนวทางดังนี้ ควรมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา มีการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญจากรายงานการใช้เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการนำผล การวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญ และการจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับอรรถพล เชาว์ประยูร (2549) พบว่า การประเมินผลควรรู้รูปแบบที่หลากหลายในการประเมินและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ส่วนในการแก้ไขข้อบกพร่อง ควรควรนำปัญหาที่พบในการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละครั้งมาปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้ และการจัดทำแผนในครั้งต่อไป รวมทั้งข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับ ภักธรณ์ มานิตย์ (2550) พบว่า มีการรับฟังข้อคิดเห็นของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูมีการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศ ติดตามผล รายงานผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำเสนอผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านศิลปวัฒนธรรม มีแนวทางดังนี้ ควรมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม มีการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้จากรายงานการใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมควรมีการประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบ วิธีการจัดทำรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ภักธรณ์ มานิตย์ (2550) พบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้ ต้องเปิดโอกาสทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน รวมถึงการนิเทศ ติดตามผลเพื่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือ ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ให้มากที่สุด จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีแนวทางดังนี้ ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและสำรวจความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ควรมีการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้แหล่งเรียนรู้จากรายงานการใช้ และมีการประชุมเพื่อนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจวรรณ ระดา (2550) พบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน บุคลากร สถานที่และกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนทุกคนได้ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และจุดประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้
2. ควรมีการศึกษาวิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ในแต่ละด้านให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียน
3. ผู้บริหารโรงเรียนและครู ควรให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงการวางแผน การดำเนินการ มีการนิเทศติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทพิมพ์. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ การวิเคราะห์สาระสำคัญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). นโยบายกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนา.

- _____. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ช่อรัตติกา เกสทอง. (2551). การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ณัฐพงษ์ กิติทรัพย์กาญจนา. (2551). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- บัญชา แสนทวี. (2545). การวิจัยในชั้นเรียนจากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ ระดา. (2551). การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลดอกเงิน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประสิทธิ์ ศรีจันทร์. (2548). รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบรรพตพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประกิต รัตนสุวรรณ. (2525). การวัดผลประเมินผลทางการศึกษา : ม.ป.ท.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเวท.
- ภัครภรณ์ มานิตย์. (2550). การจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณภา ยาสุทธิ. (2554). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในอำเภอแม่वंกั จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อรนุช คำสิงห์. (2555). บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อำภา บุญช่วย. (2537). การบริหารงานวิชาการโรงเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). หลักสูตรและการบริหารวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพฯ : เอส ดี เพรส.
- เอื้องทิพย์ สีเหนียง. (2551). การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอสว่างอารมณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.